Brno, 11. listopad 2014

Soudní přezkum v případu 'Student Agency'

(otázka vymezení relevantního trhu)

Milan Brouček*

European Commission (DG Competition)

*Disclaimer (EN): the views expressed are those of the author and cannot be regarded as stating an official position of the European Commission

Časová linie

- ÚOHS (2010, 2011) dospěl k závěru že společnost Student Agency (SA)
  - měla dominantní postavení (od 2. 10. 2007 do 1. 3. 2008) v autobusové přepravě osob na trase Praha – Brno, a
  - zneužila své dominantní postavení stanovením nepřiměřeně nízkých cen, které vedlo k vytlačení společnosti Asiana z trhu

- Krajský soud v Brně rozhodnutí ÚOHS zrušil (2012)

- Nejvyšší správní soud zrušil rozsudek Krajského soudu v Brně na základě kasační stížnosti podané ÚOHS (2013)

- Krajský soud v Brně zamítl žalobu společnosti SA proti rozhodnutí ÚOHS (2014)

O čem budu mluvit

Důležitým bodem soudního přezkumu bylo vymezení relevantního trhu:
Je autobusová a železniční přeprava součástí toho samého relevantního trhu?

Jak lze hodnotit rozsudky soudů v tomto ohledu?

ÚOHS (2010, 2011)

- Autobusová přeprava osob na trase Praha – Brno je samostatným relevantním trhem (železniční přeprava osob není součástí relevantního trhu):
- Četnost spojů a doba přepravy
- Kvalita přepravy
- Interní dokumenty
- Cena přepravy
    - Ekonometrická analýza ÚOHS
- Vyhodnocení dopadů chování SA na trh

Krajský soud v Brně (2012)

- Není nezbytné provést spotřebitelský průzkum

- Ekonometrická analýza ÚOHS
  - *„Žalovaný* [ÚOHS] *tedy podle zdejšího soudu* [Krajský soud v Brně] *postupoval <u>jedině možným způsobem</u>, pokud přistoupil k ekonometrické analýze – především i podle žalobce* [SA] *v klíčové analýze elasticity poptávky, a především na ní závěry napadeného rozhodnutí založil.“*
- Ale riziko 'Celofánového klamného závěru'
  - *„As a correct application of the SSNIP-test also involves some knowledge of the demand curve **at the competitive price**, <u>this method is rather difficult to apply in practice</u>.“*

[Discussion paper on the application of Article 82, point 16]

Krajský soud v Brně (2012)

- Byl ustaven znalec (ekonometrická analýza ÚOHS)
  - *„Lze tedy shrnout, že v případě cenového vývoje dosahujícího hodnot nezanedbatelného rozdílu v cenách obou druhů přepravy nebyla sledováním spotřebitelského chování dovozena oboustranná zastupitelnost obou druhů přepravy.“*
  - *„Zajímavým výsledkem se podle znalce stal odhad reakcí zákazníků žalobce, … …, kdy cestující* [SA] *nechápou jako alternativu přepravy ani vlakovou přepravu, ale dokonce ani ostatní dva autobusové přepravce.“*
  - Krajský soud v rozsudku rovněž uvedl, že není vyloučené,že *„poskytování autobusové přepravy toliko žalobcem [SA] je plněním na samostatném relevantním trhu.“*
- Dle KS nebylo prokázáno, že *„poskytování vlakové přepravy a autobusové přepravy na trase Praha - Brno a zpět byla plněními na věcně samostatných relevantních trzích.“*
  - Tento závěr *„není spolehlivě vystavěn“* ('analýza ÚOHS ani znalecký posudek nepostačuje')
  - Proti závěru o samostatném trhu autobusové přepravy stojí další skutečnost, a sice *„vymezování se z pozice vlakového přepravce vůči přepravcům autobusovým.“*

Odbočka - SSNIP test (a kandidátský trh)

bod 17 Sdělení Komise o definici relevantního trhu (1997,C 372/5)

- *„Otázkou, již je třeba zodpovědět, je, zda by zákazníci stran přešli na snadno dostupné náhrady nebo na dodavatele sídlící jinde, v reakci na hypoteticky malé (v rozmezí od 5 % do 10 %), avšak stálé zvyšování relativní ceny pro výrobky a uvažované oblasti.“*

- *„V případě, že by bylo nahrazení tak velké, že by zvýšení cen bylo neziskové v důsledku ztráty prodeje, zahrnou se do relevantního trhu další náhrady a oblasti. To by se dělalo tak dlouho, až by byl soubor výrobků a zeměpisných oblastí takový, že by malá, avšak stálá zvýšení relativních cen vytvářela zisk.“*

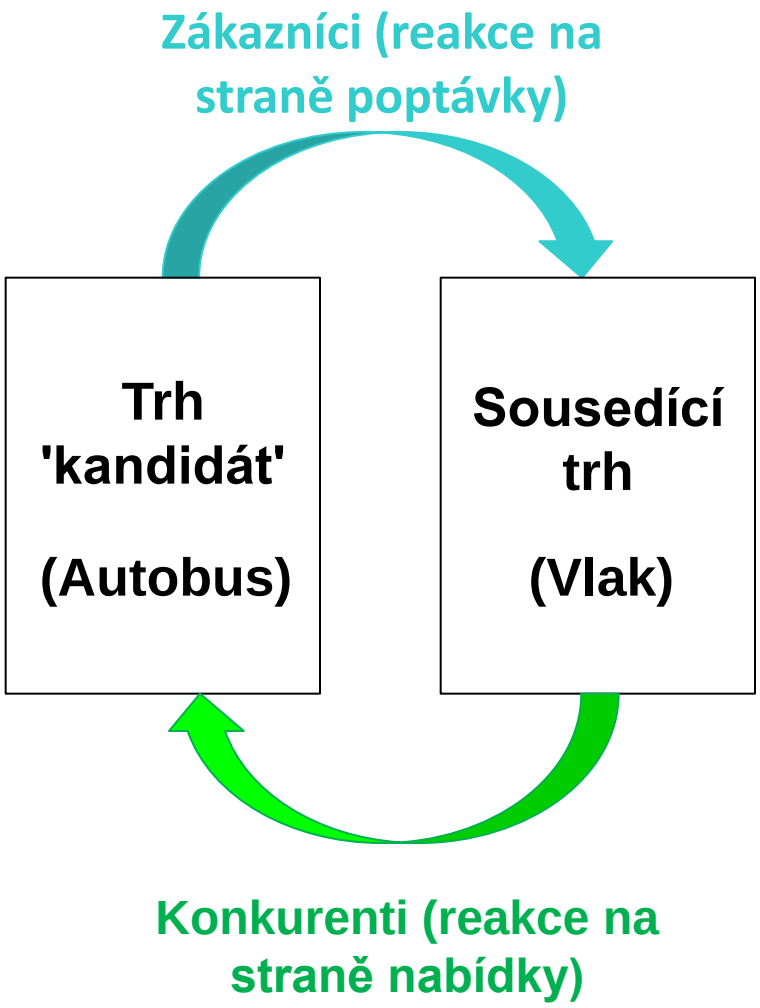

Odbočka - SSNIP test

Asymetrická substituce

- COMP/38.233 – *Wanadoo Interactive* (2003)
  - Službou, jež byla předmětem vyšetřování byl vysokorychlostní internet (trh 'kandidát')
  - Komise zkoumala zastupitelnost mezi vysokorychlostním (*'high-speed'*) a nízko rychlostním (*'low-speed'*) přístupem na internet a dospěla k závěru o velmi asymetrické substituci mezi těmito službami, jež pramenila z preferencí zákazníků, které přikládali vysokorychlostnímu internetu

- Hahn, Choi, Bae (2014)
  - Jsou fixní a mobilní internetové služby (broadband) v Jižní Koreji spíše substituty nebo spíše komplementární produkty? (panelová data na úrovni firem)
  - Odhady cenových elasticit indikují, že mobilní internet je (slabým) substitutem pro fixní internetové služby, zatímco fixní internetové služby jsou v komplementárním vztahu k mobilnímu internetu
  - *„This asymmetric result seems to ascribe to consumer heterogeneity in perception of the demand relationship between two services. It would be interesting to figure out in more detail what causes the asymmetry."*

Nejvyšší správní soud (2013)

- *„ […] Ani konkurenční vnímání Českých drah vůči autobusové přepravě totiž není důkazem vzájemné substituovatelnosti poskytovaných služeb. Naopak ve správním řízení ani v řízení před soudem nebylo zjištěno, že by žalobce* [SA] *či jiný autobusový dopravce v rozhodné době činil opatření čelící vlakové konkurenci, jak by v témže soutěžním prostředí bylo obvyklé.“*
- *„Jak analýza provedená stěžovatelem* [ÚOHS] *, tak i závěry znaleckého posudku opatřeného krajským soudem, nasvědčují jednostranné substituovatelnosti mezi autobusovou a vlakovou přepravou osob na dané trase, a to na základě posouzení spotřebitelského chování. Krajský soud sám v napadeném rozsudku konstatoval, že taková jednostranná zastupitelnost nenasvědčuje jednotnému trhu autobusové a vlakové přepravy na trase.”*

- *„V té době ČD zavedly od 9. 12. 2007 relační jízdné 175 Kč a 35 Kč v tarifu „šťastná eLiška“. Žalobce* [SA] *pak […], zvýšil od 1. 1. 2008 jízdné u kreditových jízdenek na 95 Kč a standardní jízdné na 200 Kč.“*

- Dle Nejvyššího správního soudu Krajský soud v Brně rozhodnutí ÚOHS zrušil *„z důvodů, které neobstojí”*

Pohled soudů na oboustrannost substituce

- NSS (2013) *„Hodnotí-li se ovšem relevantní trh podle zastupitelnosti výrobků či služeb, musí být tato zastupitelnost vzájemná, tj. dvoustranná. ”*
- KS (2014)
  - *„Zároveň je pro zdejší soud určující ta úvaha Nejvyššího správního soudu, v níž vylučuje, že by žalobce byl soutěžitelem na samostatném relevantním trhu (šestnáctá strana rozsudku, druhý odstavec zdola), a v níž přiznává silný význam důkazem o spotřebitelském chování zjištěné jednostranné substituovatelnosti mezi vlakovou a autobusovou přepravou osob na dané trase s tím, že hodnotí-li se relevantní trh podle zastupitelnosti výrobků či služeb, musí být tato zastupitelnost vzájemná, tj. dvoustranná (sedmnáctá strana rozsudku, poslední odstavec části V.).“*
  - *„Nezdá se být nutným pravidlem, že jeli vlak substitutem autobusu, musí být nutně i autobus substitutem vlaku, přitom jednostranný substitut nemá za následek rozšíření relevantního trhu.“*
  - *„Ze shora uvedených nosných důvodů lze tedy uzavřít, že vymezení relevantního trhu po stránce věcné jako trhu poskytování služeb veřejné linkové osobní autobusové dopravy na trase Praha – Brno a zpět bylo provedeno zákonně a na základě dostatečného podkladu věcně správně."*

Děkuji za pozornost